

prima instanță: V. Caisîn
(Judecătoria Bălți)

dosarul nr.2ra-381/15

instanța de apel: Iu. Grosu, A. Corcenco, D. Corolevski
(Curtea de Apel Bălți)

DECIZIE

25 martie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Ion Corolevski, Galina Stratulat
Iuliana Oprea, Ion Druță

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, recursul declarat de către Lander Anna,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Annei Lander împotriva lui Lander Isac cu privire la partajul proprietății comune în devălmășie și la cererea de chemare în judecată a lui Isac Lander împotriva Annei Lander cu privire la declararea nulității căsătoriei,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 27 noiembrie 2014, prin care a fost respins apelul declarat de către Lander Anna și menținută hotărârea Judecătoriei Bălți din 27 decembrie 2013,

c o n s t a t ă:

La 23 mai 2011, Lander Anna a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Lander Isac cu privire la partajul proprietății comune în devălmășie.

În motivarea acțiunii, reclamanta Lander Anna a indicat că, la 29 februarie 2000, a încheiat căsătoria cu Isac Lander, care a fost înregistrată la Oficiul Stării Civile Bălți sub nr. 90.

Susține că, la începutul vieții de familie, se înțelegea destul de bine cu Lander Isac, însă, în ultimul timp, relațiile dintre ei s-au înrăutățit, pârâul și-a schimbat atitudinea față de ea, pe diferite chestiuni apar conflicte și nu pot ajunge la un numitor comun, din care considerente s-a adresat în instanța de judecată privind partajarea averii comune în devălmășie.

Menționează Lander Anna că, în timpul căsătoriei, au fost procurate următoarele bunuri mobile și imobile, și anume: terenul cu suprafața de 0,726 ha, număr cadastral 4839102.058 amplasat pe adresa mun. Bălți, s. Sadovoe, str. Alexandru cel Bun, 13, la prețul de 40 000 lei; 90% cotă-parte din capitalul social al SC „Steaua de centru” SRL, cod fiscal 1004602010525, situată pe adresa mun. Bălți, str. Colesova, 12/7; automobilul de model „Kamaz - 54112” număr de înmatriculare BL-AH-876, la prețul de 35 000 lei; automobilul de model „Fiat

Multipla” număr de înmatriculare BL-CZ-278, la prețul de 25 000 lei; automobilul de model „Renault Master” număr de înmatriculare BL-DD-732, la prețul de 25 000 lei și automobilul de model „Peugeot 407” număr de înmatriculare BL-DE-591, la prețul de 35 000 lei.

Afirmă reclamanta că, împreună cu pârâtul, au mai procurat și alte bunuri pe care nu le-a inclus în acțiune întru partajarea acestora.

Solicită Lander Anna să fie partajată proprietatea comună în devălmășie între ea și Lander Isac, atribuindu-i ei: în natură 1/2 cotă-parte din terenul cu suprafața de 0,726 ha, număr cadastral 4839102.058 amplasat pe adresa mun. Bălți, s. Sadovoe, str. Alexandru cel Bun, 13; 1/2 cotă-parte din 90% din capitalul social al SC „Steaua de centru” SRL, cod fiscal 1004602010525, situată pe adresa mun. Bălți, str. Colesova, 12/7; automobil de model „Renault Master” număr de înmatriculare BL-DD-732 și automobilul de model „Peugeot 407” număr de înmatriculare BL-DE-591. Iar, lui Lander Isac să-i fie atribuit: 1/2 din terenul cu suprafața de 0,726 ha, număr cadastral 4839102.058 amplasat pe adresa mun. Bălți, s. Sadovoe, str. Alexandru cel Bun, 13; 1/2 cotă-parte din 90% din capitalul social al SC „Steaua de centru” SRL, cod fiscal 1004602010525 situată pe adresa mun. Bălți, str. Colesova, 12/7; automobilul de model „Kamaz - 54112” număr de înmatriculare BL-AH-876, și automobilul de model „Fiat Multipla” număr de înmatriculare BL-CZ-278. Mai solicită reclamanta să fie încasat din contul pârâtului în beneficiul ei și cheltuielile de judecată.

La 08 iunie 2011, Lander Isac a depus cerere de chemare în judecată împotriva Annei Lander cu privire la declararea nulității căsătoriei.

În motivarea acțiunii, Lander Isac a indicat că, „de jure”, la 29 februarie 2000, a încheiat căsătoria cu Anna Lander, care a fost înregistrată la Oficiul Stării Civile Bălți sub nr. 90, însă, de fapt, această căsătorie este fictivă, deoarece atât el, cât și Lander Anna nu au avut intenția de crea o familie.

Sustine că Lander Anna a încheiat, la 29 februarie 2000, căsătoria cu scopul de a pleca cu traiul permanent în Germania prin intermediul lui, iar, ulterior, la 25 mai 2000, împreună s-au adresat la Ambasada Germaniei cu demers de a le acorda permis de ședere în Germania în temeiul reunirii emigranților evrei din Germania, la care, la 15 septembrie 2010, au primit refuz.

Consideră Lander Isac că, în circumstanțele nominalizate, a decăzut necesitatea de a exista juridic căsătoria încheiată între el și pârâtă.

Afirmă Lander Isac că, pe parcursul existenței acestei căsătorii, nu au fost născuți copii comuni, nu au agonisit careva bunuri împreună, mai mult decât atât, fiecare trăiește separat în familiile lor reale, având viză de domiciliu pe diferite adrese. Ca urmare, nu au locuit împreună cu Anna Lander, nu au întreținut gospodărie comună, nu au procurat vreun bun mobil sau imobil împreună, nu au avut grijă unul de altul, nu au întreținut relații conjugale, iar despre careva suport moral sau păstrarea fidelității între ei nici nu a fost vorba, mai ales că, la momentul încheierii căsătoriei, aceasta locuia cu soțul său Chircorovici Iurie, iar dânsul cu o altă femeie.

Mai invocă reclamantul că, de nenumărate ori s-a adresat Annei Lander de a desface căsătoria lor, însă aceasta, pe diferite motive, amână realizarea faptului dat.

Solicită Lander Isac să fie declarată nulă căsătoria încheiată între el și Lander Anna la 29 februarie 2000 la Oficiul Stării Civile Bălți sub nr. 90 și să fie încasat din contul acesteia în beneficiul lui cheltuielile de judecată.

Prin încheierea Judecătoriei Bălți din 13 iunie 2011, au fost conexeate într-un singur proces civil pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Annei Lander împotriva lui Lander Isac cu privire la partajul proprietății comune în devălmășie și pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Isac Lander împotriva Annei Lander cu privire la declararea nulității căsătoriei.

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți din 27 decembrie 2013, acțiunea Annei Lander împotriva lui Lander Isac cu privire la partajul proprietății comune în devălmășie a fost respinsă ca neîntemeiată, iar acțiunea lui Isac Lander împotriva Annei Lander cu privire la declararea nulității căsătoriei a fost admisă, fiind declarată nulă căsătoria încheiată între Lander Isac și Lander Anna la 29 februarie 2000 la Oficiul Stării Civile Bălți, înregistrată sub nr. 90.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 27 noiembrie 2014, a fost respins apelul declarat de către Lander Anna și menținută hotărârea Judecătoriei Bălți din 27 decembrie 2013.

La 29 decembrie 2014, în termenul prevăzut de lege, Lander Anna a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 27 noiembrie 2014 și a hotărârii Judecătoriei Bălți din 27 decembrie 2013 cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea înaintată de către ea să fie admisă.

În motivarea recursului, Lander Anna a invocat că atât instanța de apel, cât și prima instanță au apreciat arbitrar probele administrate, fapt ce a adus la încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și a normelor de drept procedural.

În susținerea cererii de recurs Lander Anna a invocat că instanța de apel neîntemeiat a respins probele prezentate de către ea, și anume depozițiile martorilor: Iacovenco Natalia, Slobodzean Evgheni, Stroescu Olga, Cebotari Valentina, Radu Tatiana, care au declarat că ea cu intimatul Lander Isac au locuit împreună, iar relațiile dintre ei erau ca între soț și soție, se bazau pe stimă și ajutor reciproc, pe obligații comune de întreținere a familiei.

De asemenea, afirmă recurenta că instanța de apel nu s-a expus și asupra probei prezentate de către ea, și anume ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale și clasare a procesului penal din 20 decembrie 2013 emisă de către Procuratura militară Chișinău din conținutul căreia rezultă că Lander Isac, fiind audiat în cadrul procesului penal, a recunoscut că ea este soția lui, cu atât mai mult că, acest fapt a fost confirmat și de către Turceac Alexandru, care de asemenea a fost audiat în cadrul acestui proces penal, fiind un prieten de familie cu Lander Isac.

Consideră Lander Anna că instanța de apel eronat a ajuns la concluzia că, căsătoria a fost încheiată având la bază un scop ilicit, deoarece ea, încă în anul 2009, l-a părăsit pe Lander Isac, iar acesta timp de 10 ani, cât a durat căsătoria lor, nu a înaintat cerere de declarare a nulității căsătoriei, depunând-o doar la momentul când ea a depus cererea privind partajul averii comune în devălmășie.

Mai mult ca atât, susține Lander Anna, căsătoria încheiată cu Lander Isac nu poate fi considerată fictivă, dat fiind faptul că ea împreună cu fiul ei Chircarovici Anton au locuit împreună în aceeași locuință cu Lander Isac, având și viză de

reședință în apartamentul intimatului. Au dobândit bunuri în comun, și anume terenul cu suprafața de 0,726 ha, număr cadastral 4839102.058 amplasat pe adresa mun. Bălți, s. Sadovoe, str. Alexandru cel Bun, 13, fapt ce se confirmă prin certificatul din Registrul bunurilor imobile din 11 mai 2011 eliberat de Oficiul Cadastral Teritorial Bălți din conținutul căruia rezultă că ea împreună cu intimatul dețin drept de proprietate asupra lotului de pământ vizat în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. 6153 din 22 octombrie 2009.

La 27 ianuarie 2015, în adresa intimatului Lander Isac a fost expediată copia recursului declarat de către Lander Anna cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței la recurs.

La 09 februarie 2015, Lander Isac a depus referință, prin care a solicitat să fie respins recursul declarat de către Lander Anna cu menținerea deciziei Curții de Apel Bălți din 27 noiembrie 2014 și hotărârii Judecătoriei Bălți din 27 decembrie 2013, pe care le consideră legale și întemeiate.

La 09 martie 2015, Lander Isac a depus supliment la referință, prin care a specificat că nu sunt temeuri prevăzute de art.432 CPC pentru înaintarea de către Lander Anna a cererii de recurs.

Suplimentar, invocă intimatul Lander Isac că instanțele ierarhic inferioare corect au stabilit faptul că el nu a locuit niciodată cu Lander Anna, luând în considerație declarațiile mai multor martori : Rusu Olga, Mundrican Alla, Egorov Maria, Sergheev Dumitru, Bobcov Ghenadie, Liubii Ion și Cușnir Ala.

În ceea ce privește argumentele recurente precum că instanța de apel nu s-a expus asupra probei – Ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale și clasare a procesului penal emisă de Procuratura Militară la 20 decembrie 2013, în care însăși Isac Lander a menționat că Lander Anna este soția sa, intimatul accentuează că niciodată nu a negat faptul că recurenta este soția sa ”de jure”, însă aceasta nu a fost niciodată soția sa ”de facto”.

Totodată, susține că această căsătorie fictivă nu a fost înregistrată pentru ca el să poată primi tratament în Germania, după cum susține recurenta, ci pentru ca ultima să se poată stabili cu traiul în Germania în limitele Programului de primire a emigranților evreiești, ea nefiind evreică și neavând altfel acces la acest program.

Referitor la argumentele reclamantei privind deținerea de către ea și fiul său Chircorovici Anton a vizei de reședință în apartamentul intimatului, afirmă acesta că a perfectat viza de reședință recurente ca urmare a necesității probării faptului traiului comun pentru programul sus-menționat oferit de Germania, iar fiului acesteia i-a fost perfectată viza de reședință în apartamentul său după viza de reședință a mamei sale, fără a i se cere acord intimatului.

Afirmă că scopul căsătoriei poate fi probat prin aceea că, de la încheierea căsătoriei cu Lander Anna și până la momentul depunerii actelor la Ambasada Germaniei au trecut mai puțin de 3 luni, astfel, aceasta este una fictivă și doar cu scopul de a beneficia de Programul de primire a emigranților evreiești în Germania.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 04 martie 2015 recursul declarat de către Lander Anna a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs și obiecțiile expuse în referință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta urmează a fi admis cu casarea hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel în partea ce ține de cererea de chemare în judecată a lui Isac Lander împotriva Annei Lander cu privire la declararea nulității căsătoriei dispunând scoaterea cererii de pe rol în această parte; și casarea deciziei instanței de apel în privința cererii de chemare în judecată a Annei Lander împotriva lui Lander Isac cu privire la partajul proprietății comune în devălmășie și remiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți în această parte, din următoarele considerente.

În conformitate cu art.445 alin. (1) lit.d) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, dispunând încetarea procesului ori scoaterea cererii de pe rol dacă există temeiurile prevăzute la art.265 și 267.

Din suportul probator prezent la materialele pricinii, s-a constatat că părțile, Isac Lander și Anna Lander (Prisacari), la 29 februarie 2000, au încheiat căsătoria la OSC Bălți, înregistrată sub nr. 90.

La 23 mai 2011, Anna Lander a depus la Judecătoria Bălți o cerere de chemare în judecată împotriva lui Lander Isac cu privire la partajul proprietății comune în devălmășie, pe motiv că nu mai găsește limbă comună cu soțul Isac Lander.

Totodată, constată instanța de recurs că, la 08 iunie 2011, Lander Isac a depus la Judecătoria Bălți o cerere de chemare în judecată împotriva Annei Lander cu privire la declararea nulității căsătoriei, pe motiv că această căsătorie este fictivă și niciuna dintre părți nu a avut intenția de a crea o familie, unicul scop al înregistrării căsătoriei fiind intenția Annei Lander de a se stabili cu traiul în Germania, în baza Programului de primire a emigranților evreiești, iar acesta a primit refuz de la Ambasada Germaniei cu privire la acest program la 15 septembrie 2010, astfel, a decăzut necesitatea acestora de mai fi căsătoriți și i-a cerut deja de nenumărate ori Annei Lander de a desface căsătoria, însă aceasta a refuzat, deși știa care a fost motivul real al acestei căsătorii.

Cauzele civile sus-menționate au fost conexe într-un singur proces civil prin încheierea Judecătoriei Bălți din 13 iunie 2011.

Conform art.41 alin. (1) lit.b) din Codul Familiei, instanța judecătorească va declara nulă căsătoria dacă aceasta a fost încheiată când soții sau unul dintre ei nu a avut intenția de a crea o familie (căsătorie fictivă).

Potrivit art.42 alin. (1) lit.d) din Codul Familiei, în cazul în care a fost încheiată o căsătorie fictivă, dreptul de a cere declararea nulității căsătoriei îl au soțul de bună-credință și procurorul.

Astfel, în condițiile în care însuși intimatul-reclamant Lander Isac recunoaște în cererea de chemare în judecată și în declarațiile și explicațiile sale în cadrul dezbaterilor judiciare, atât în prima instanță, cât și în instanța de apel, precum și în referința depusă la prezentul recurs că nu a avut intenția de a crea o familie cu Anna Lander și cunoștea de la bun început că scopul acestei căsătorii era pentru a putea participa la Programul de primire a emigranților evreiești oferit de Germania, acesta nu poate fi considerat de bună-credință.

Urmare, Lander Isac nu este în drept de a depune o astfel de acțiune în instanța de judecată, or, legea expres prevede că în cazul în care se cere declararea nulității căsătoriei ca fiind fictivă, dreptul de a înainta acțiune în judecată îl are doar soțul de bună-credință sau procurorul.

În conformitate cu art.267 lit.c) CPC, instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care cererea este semnată sau este depusă în judecată de o persoană neîmputernicită.

În circumstanțele expuse mai sus, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că cererea de chemare în judecată a lui Lander Isac împotriva Annei Lander cu privire la declararea nulității căsătoriei urmează a fi scoasă de pe rol ca fiind depusă de către o persoană care nu are dreptul de a depune o astfel de cerere, iar decizia Curții de Apel Bălți din 27 noiembrie 2014 și hotărârea Judecătoriei Bălți din 27 decembrie 2013 în această parte urmează a fi casate ca fiind adoptate cu încălcarea normelor de drept procedural.

Referitor la cererea de chemare în judecată a Annei Lander împotriva lui Lander Isac cu privire la partajul proprietății comune în devălmășie, instanța de recurs reține următoarele.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 239 al aceluiași Cod, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin. (5) CPC, în motivarea hotărârii se indică circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Din conținutul hotărârii primei instanțe și deciziei instanței de apel rezultă că acțiunea privind partajarea averii comune în devălmășie a fost respinsă urmare a faptului admiterii acțiunii lui Lander Isac și declarării nulității căsătoriei încheiate între Lander Isac și Lander Anna, la 29 februarie 2000, neexpunându-se în fond asupra argumentelor și probelor invocate de părți.

Astfel, în circumstanțele în care cererea de chemare în judecată a lui Isac Lander privind declararea nulității căsătoriei se scoate de pe rol, argumentul dat decade, instanța de apel urmând a se expune asupra fondului acțiunii Annei Lander împotriva lui Isac Lander cu privire la partajul proprietății comune în devălmășie, luând în considerație toate circumstanțele de fapt și de drept întru emiterea unei hotărâri legale și întemeiate.

Or, contrar standardelor procedurale recunoscute, atât prima instanță, cât și instanța de apel la adoptarea raționamentului final nu s-au expus asupra tuturor probelor din dosar, nu au furnizat răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că circumstanțele enunțate afectează grav dreptul recurentei-reclamante Anna Lander la un proces echitabil.

Se reiterează că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivate. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Potrivit unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz c. Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei), ceea ce la cazul prezentei spețe este lipsă.

Ținând cont de imposibilitatea instanței de recurs de a corecta respectivele omisiuni de procedură și reiterând inexistența temeiurilor legale pentru a remite pricina spre rejudecare în instanța de fond (art.432 alin.(3) lit.d) și f) CPC), Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează asupra remiterii pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că hotărârile judecătorești pronunțate nu satisfac standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea pricinii în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Lander Anna, a casa hotărârea Judecătorei Bălți din 27 decembrie 2013 și decizia Curții de Apel Bălți din 27 noiembrie 2014 în partea ce ține de cererea de chemare în judecată a lui Isac Lander împotriva Annei Lander cu privire la declararea nulității căsătoriei, dispunând scoaterea cererii de pe rol; iar în privința cererii de chemare în judecată a Annei Lander împotriva lui Lander Isac cu privire la partajul proprietății comune în devălmășie de a admite recursul, a casa decizia Curții de Apel Bălți din 27 noiembrie 2014 cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând pricina, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) și d) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Lander Anna.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 27 noiembrie 2014 și hotărârea Judecătorei Bălți din 27 decembrie 2013 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Isac Lander împotriva Annei Lander cu privire la declararea nulității căsătoriei și se emite o hotărâre nouă sub formă de încheiere prin care:

Se scoate de pe rol cererea de chemare în judecată a lui Isac Lander împotriva Annei Lander cu privire la declararea nulității căsătoriei.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 27 noiembrie 2014 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Annei Lander împotriva lui Lander Isac cu privire la partajul proprietății comune în devălmășie, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ion Corolevski

Galina Stratulat

Iuliana Oprea

Ion Druță